

Csillik Lászlóra emlékezünk...

JANCSÁKNÉ MAJZIK ANDREA

majzika@jgypk.szte.hu

*Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Gyakorló Általános
és Alapfokú Művészeti Iskolája, Napközi Otthonos Óvodája*

Csillik László tanár úr Gyakorlóiskolánk történetének meghatározó egyénisége volt. A történelem szaktantermet róla neveztük el. Személyét és munkásságát azon a szűrőn át mutatom be, mely számomra mint a gyakorló történelemtanárára örökérvényűt, különlegeset, példaértékűt adott.

Az 1990-es évek végén a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola alagsora intenzív kulturális életnek adott otthont. Hallgatói lapok szerkesztőségének nyüzsgő zaja mellett, egy másik ajtó mögött mindig csend honolt. A főiskola irattára. Egyszer én is beléphettem e kapun, melyen keresztül nap mint nap egy idős, ősz hajú, kalapos bácsi járt be dolgozni. Igen, az akkori munkahelyén segített nekem régi fényképeket keresni, csak egy sarokkal messzebb attól a helytől, ahol szintén dolgozott, több mint 30 évig. Több generációt tanított, szakvezetőként főiskolai hallgatókat segített tanárrá válásuk útján. Önvallomásában, melyet a *Csincsillák halála* (Csillik 1998) című novellájába tömörített, saját tanárrá válásának göröngyös útjairól mesél.

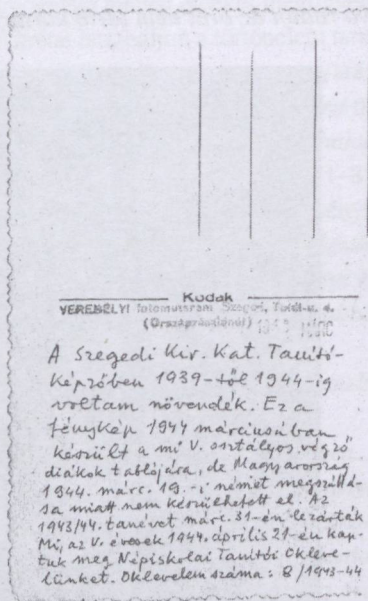
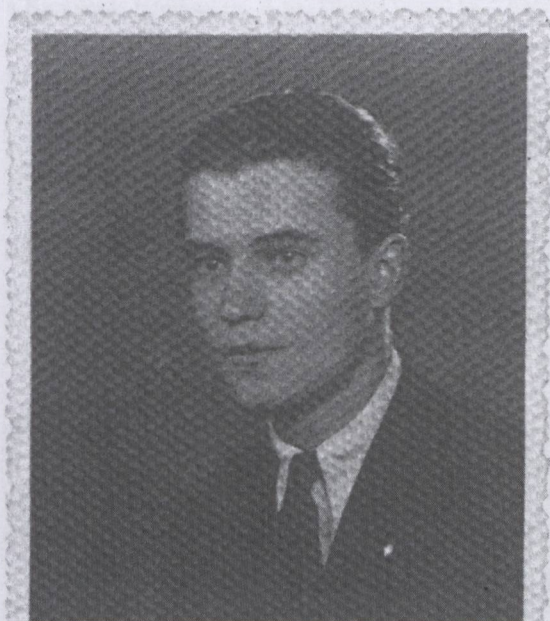
Rákóczi falván született 1925. augusztus 19-én. Már a bölcsőben tudta, hogy „nem alkalmas pedagógusnak”. A következőket vallja említett novellájában: *„Én soha nem akartam pedagógus lenni. Csak hát anyai nagyapám igazgató tanító, nagyanyám és édesanyám óvónő volt, édesapám is tanítói oklevelet szerzett Kalocsán. Tizennégy éves koromban, akkor már özvegy édesanyám, a család pedagógus hagyományait követve egyszerűen beíratott a szegedi tanítóképzőbe. Pedig én költő, író szerettem volna lenni és focikapus.”* Ekkor, 14 évesen még nem tudhatta, hogy olyan generációkat formáló pedagógus egyéniségek veszik majd körül, mint Szőrényi József, Arató Márton, Katona Miklós és Bálint Sándor. A II. világháború vésteljes idején élt az ifjú Csillik László internátusi növendékként, ahogy ő fogalmazott, „szándéktalan szándék” vezérelte életét. A Magyarország német megszállását követő napon, 1944. március 20-án Bálint Sándor tartott történelemórát. Egykori tanítványa így emlékezik (Péter é. n.): *„Megrázó képet festett a megszállás következményeiről, az ország hadszíntérré válásáról. A történelemóra inspirációjától indítva a 31 ötödikes diák kiszökött az intézetből. Újszegedről átmentek a Klauzál téri Kossuth-szoborhoz, így tüntettek a megszállás ellen.”* A Bálint Sándort övező példaértékű történetek egyike Csillik László öccséhez köthető, aki a háború után egy zord téli napon zakóban, kabát nélkül kereste fel lakásán tanárát. *„Amikor beszélgetésük végeztével a tanár úr kikísérte vendégét, leakasztotta a fogasról szürke átmeneti kabátját, a fiú vállára terítette e szavak kíséretében: »Vögye föl, mert mögéfázik!« A fiú sokáig hordta azt a melengető kabátot, amíg szét nem szakadt. Bizonyos, hogy az irgalmasság erényét Bálint Sándor akkor nem először gyakorolta és nem is utoljára.”* Maga is emberiségéből példát mutató Csillik László így fogalmaz egykori tanáráról: *„És sokan elmondhatjuk képletesen is, hogy Bálint Sándor köpenyéből bújtunk ki.”* (Csillik 1998) Az ifjú tanítójelöltnek az általa említett pillanatig azonban még sok próbát kell kiállnia. Visszatérve *A csincsillák halála* című írásához, választottam egy tanulságos részletet, hogy szakvezetőként ne felejtjük el, mi is gyakran találkozunk a katedrára először fellépő tanárjelöltekkel. *„Nagy megpróbáltatás volt számomra életem első tanítása. Istenem! Én és a pedagógia! [...] Rettenetesen izgultam. A tanítás napján korán felkeltem, és a december hajnali sötétségében, amikor még az intézet pavilonjaiban egy lélek sem mozdult, átmentem jövődő kőpadom épületébe, s az osztályterem táblájára szemléltetésnek színes krétával remek, szaloncukrokkal ékesített karácsonyfát rajzoltam fel. El sem tudtam képzelni, hogy majd egész életemet ilyen állandósított »kőpadon« fogom eltölteni, és pedig a magyar pedagógia szegedi fellegetvárában, a tanárképző főiskola gyakorlóiskolájában, s ezért még kitüntetéssel is fognak jutalmazni!”* (Csillik 1998)

„...8 óra előtt Katona Mester csoporttársaimat vezetve bevonult a tanterembe. Hátul helyezkedtek el, én pedig megálltam középen, a padban ülő gyerekek előtt, mögöttem a ragyogó karácsonyfámmal. Becsengetéskor egyszerre csak azt éreztem, hogy kihűl bennem a vér, nem tudok elmozdulni. Előkészítettem én a verstárgyalást, mintaolvasással be is mutattam Pósa bácsi versikéjét, a padlóhoz ragadva hátrafelé fordulgattam, és hüvelykujjammal mutogattam remekművű karácsonyfámra. Meg is tudtam szólaltatni a gyerekeket, csak éppen egész órán nem tudtam tenni egyetlen felszabadult lépést sem, egy tapodtat sem, csak kőpadomba belenőve egy helyben hajladoztam, mint egy kárhozatra juttatott fenyőfa, akit soha

nem ismert erők vertek béklyóba, s váratlan szelek cibálnak. Csoporttársaim ott hátul hasukat fogták a röhögéstől. A gyakorlós gyerekek megszokták már az ilyesmit, együtt éreztek velem a »kistanító bácsival«. KATONA tanár úr, a sokat tapasztalt, mély humánmű Mester is nyugodtan viselte el a hatalmas lámpaláztól égő pedagógus antitalentum produkcióját, az elemző órán megdicsért jól sikerült táblai rajzomért, és szakszerűen kifejtette a lámpaláz fiziológiai folyamatát.” (Csillik 1998)

A tanárrá fejlődés nagy fordulata még itt a tanítóképzőben következett be Csillik László életében, aki egy tanárától 1942 húsvéti szünetében azt a megbízást kapta, hogy távollétében etesse csincsilláit. Laci bácsi ez időben is buzgón látogatta a múzeum Somogyi Könyvtárát, és szorgalmas regényolvasói hevében elfelejtkezett a kis állatok etetéséről, melyek egy részében pusztult. Az iskola két éve ettől kezdve vezekléssel telt, melynek eredményeként, az újonnan megismert felelősségtudat fogalmával tarsolyában az ifjú kiváló eredménnyel képesítőzött és szerezte meg a „Majzik bácsi gyönyörű kézírásával kiállított” tanítói oklevelét a „nagymúltú és országos hírvű Szegedi Királyi Katholikus Tanítóképző Intézetben” (Csillik 1998).

A húszéves fiatalember egy év múlva, 1945 márciusában a Budapestről Szegedre tartó vonat tetejéről (mert a nagy tumultusban ott maradt neki hely) immáron árva fiúként a Szent Imre Kollégium lakója lett. Ez évben ismerkedett meg a főiskola életében később fontos szerepet játszó Végh Joachimmal, és kötöttek szoros barátságot. A nagybetűs élet és a valódi

A Szegedi Királyi Katholikus Tanítóképző végzős diákja

tanítás hamarosan bekövetkezett, hiszen Csillik László Csanádpalotán kapott tanítói állást, így főiskolai tanulmányait később levelezőn végezte. 1952-ben végzett, az évben, mikor barátja már a Történelem Tanszék tanára, és akit megbíznak a főiskola vezetésével. Az Árpád téri gyakorlóiskola történelem szakvezető tanára helyére is új ember kellett, így került Csillik tanár úr a főiskola 2. számú Gyakorló Iskolájába, igazgatója Mohos Károly volt. 1955-ben ez a gyakorló megszűnt, és több nevelővel együtt így lett Csillik László iskolánk legendás híré, történelem szakvezető tanára. Összesen 33 évet töltött az iskola falai között. Volt igazgató (1962–1965), 740 gyerek tanult itt ekkor, és igazgatóhelyettes is (1973–1985), sőt „gépíró” is, mikor 1986 tavaszán nyugdíjasként hívták Márkusné Aranka helyettesítésére. Egykori kedves kolléganői Lujzának nevezték el.

Itt töltött éveiről így vall: *„Bevallom, a tanteremben éreztem legjobban magam, a gyerekek között, habár a gyakorlóiskolában a tanítási órák jelentős része színpadi fellépéssel volt egyenértékű, ahol a hospitáló főiskolai hallgatók jelentették a közönséget. Ez kezdő koromban feszültséget okozott és esetenként a spontaneitás rovására ment. Később elég jól belejöttem. Iskolai ünnepélyeink, megemlékezéseink szervezésében csaknem mindig részt vettem, sokszor voltam ezeknek »szónoka« is.”* (Veszprémi 2004: 16)

Az 1956-os események sodrában a Tanárképző Főiskola és a Gyakorlóiskola is szerepet vállalt (Jancsák 2016: 60, 61, 87–90). A forradalmi szikra az iskolában is lánggra pattant. *„1956. okt. 24-én a rádióból értesültünk a budapesti eseményekről. A tanári szobában levő rádiót az órát nem tartó kartársak körülvették, és izgatottan várták az újabb híreket.*

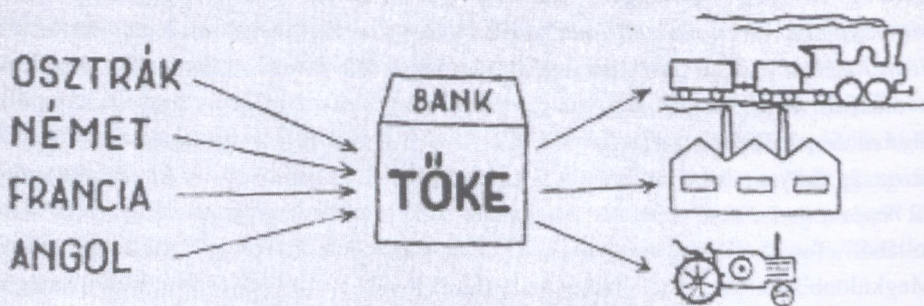
Iskolai kirándulás Ópusztaszeren

A hazafias hangulat hamarosan igen magasra csapott. A délelőtti során Mohos kartárs az ebédlőből egy csomó gyászszalagos kokárdát hozott fel. Mindenki kitűzte. [...] Október 29-én, hétfőn jött a hír az iskolai »forradalmi bizottságok« megválasztásáról. A délelőtti folyamán Végh Joachim [Csillik László barátja] által vezetett küldöttség [...] jött a Főiskoláról, hogy a választást megelőző gyűlést együtt tartsuk a Főiskola dísztermében a nagyobb ünnepélyesség kedvéért.” (Kelemen–Kovács–Süli é. n.) Ezután a gyakorlóban is megalakult a forradalmi bizottság, folyamatosan működött, a tanítás szünetelt november 9-ig. *Az ellenforradalom 12 napja a Ped. Főisk. gyak. ált. iskolájában* című jelentés írógéppel készült, három „szerző tollából”. Tanárkollégáik magatartását értékelték az „ellenforradalom” szűk két hete alapján. Megkülönböztették a szocializmus szilárd híveit, név szerint felsorolva. Külön kategóriát kaptak az ezen csoporttal szimpatizálók, a közömbösen viselkedők, az ellenforradalommal szimpatizálók és egy aktív forradalmárt is megneveztek. Ezek az események nagyon megviselték Csillik László lelkét. Úgy tudjuk, az egyik, 1956 novemberében írt illegális vers az ő tollából származott.

Az 1960-as évek elején volt igazgató, az ő elmondása szerint három keserves évig. Alkalmatlannak gondolta magát erre a posztra, a katedrán érezte jól magát, kisdíákjai és hallgatói között. Nagyhírű előadásai mellett különös figyelmet fordított a táblai rajzok fontosságára. *A Módszertani Közleményekben* többször is felbukkan a táblai rajzokról alkotott nézete (Csillik 1963: 30–35). Egy teljes tanulmányt szentelt annak, miképpen készítsen a történelem tanár táblai rajzot a Kiegyezés tanításakor. A ma tanárát segítő IKT háttér támogatása mellett érdekes megfigyelni, hogyan ad tanácsot arra vonatkozóan, hogy milyen színű krétát használjon a történelem tanár, vagy magyarázatai közben mikor és mit töröljön le a tábláról. Amellett, hogy a magyarázó rajzok a korban elvárható világnézeti nevelést segítik (lásd: „*Semmiképpen nem szabad túlkomplikálni e rajzokat, túlszínezni sem. Legfeljebb két színt használjunk: a forradalmi, haladó jelleg érzékeltetésére pirosat, az ellenforradalmi, reakciós jellegre kéket.*”) (Csillik 1962: 71–81), fontos meglátnunk Csillik László módszertani téren képviselt munkásságában az örök érvényűt. Az elemző ábrák fontosságát így folytatja: „*Oktatómunkánk szemléletessége, nevelésünk hatékonyabbá tétele mellett a tanulók figyelmét is összpontosítjuk, ezzel a tárgy iránti érdeklődést továbbra is fenn tudjuk tartani olyan anyagrészeknél is, amelyek önmagukban látszólag nem olyan színesek, mint az eseményes részek.*”

„*Fejlesztjük a tanulók logikai, elemző és elvonatkoztató gondolkodó képességét, a történelmi összefüggések felismertetését, az ok és okozati viszonyok feltárását.*”

„*A tapasztalat azt mutatja, hogy az »ilyen rajzok jól megmaradnak a gyerekek emlékezetében...«, és hozzájárulnak a tanulók beszédkészségének kifejlesztéséhez. Ezek a különös vonalak, amelyek fokozatosan alakulnak ki a tanulók szeme előtt, végül is egy egészbe foglalják képzeletükben a tanár előadását. Amikor arra kerül sor, hogy a tanulónak kell ezt az anyagot elmondaniok, ugyanezen sorrendben merülnek fel a gyermekek tudatában a rajz mozzanatai, ahogy az órán a tanár nekik lerajzolta. Így mintegy az elmondásra kerülő anyag sorrendjének vázlatát is tartalmazzák.*” (Csillik 1962: 71–81)

A táblai munka:

Az 1978-as reformtervezet kidolgozásának kísérleti fázisában Csillik László is részt vett, majd az 1979-es gyakorlóiskolai ünnepi kiadványban és a *Módszertani Közlemények*ben is megjelent *Korszerűsítési törekvések egy történelemóra tükrében* (Veszprémi 1979: 90–98) című írásában a tanulói tevékenységet a lecke megtanulásába sűrítő és narratív jellegűvé váló történelemtanítás helyére új utakat keres. A metodikai koncepció: történet – történelem – tanulói tevékenység. Tanulói csoportokban dolgoztat, különböző készségterületeket fejleszt, kapcsolatot talál az irodalom, matematika tantárgyakkal.

Csillik László második sor, balról 9. helyen

Az irodalommal ő maga is szorosabbra fűzte a szálakat. Az 1950-es években a *Tiszatáj* rendszeresen közölte verseit, novellákat is írt.

Őszi tájkép

Kihalt a strand. Egykor forró homokján
megül az őszi, arany nyugalom.
Elöttem lomha víz, alig csobogván:
megcsöndesült zenéjét halgatom.

Az ég szitálva lenget egy kevés fényt,
a moccanó szél fák lombjába mar,
s a nyárból itthagyt, vidám kacaj
peregve hull le dermedő levélként.

Színek prizmája, ősz: a parti tájra
ezernyi színt vet dúsan, harsogón,
amit az átmenet alkímája
telített titkos, nyári alkonyon.

Szabályos ősz ez. Minden elsimult már:
a tétova színek s a vonalak
kiszáradt renddé összeállanak,
S amint tűnődöm nyárnak fénye múltán,

a tájat összefogja könnyű álom,
s egy kusza-kósza érzés úgy emel:
szemem talán tested rajzára lel,
s vállad forró nyomát is megtalálom.

Erjed szívemben minden, ami nyár volt,
s mindazt, ami időben elveszett,
emlékeinket: a közelt s a távot
egy képbe festi most a képzelet:

Szeged fölött a veszprémi hegyeknek
regényes árnyai boronganak,
s feléjük ott a csöndes part alatt
Tiszánk fűzfái vígan integetnek.

Hegyek gerincén bacháns-lárma nyargal,
szüreti nóta gyöngyöz, égre száll,
nyarunk, bár messze illant, mégse fáj!
Hadd mondjam el megittasult szavakkal,

— amíg a víz az álmot elsodorná —
hogy mint bódít bolond kis szédület,
s miként válsz bennem az emlékszüret
fürtjéből édes, csöködiző borra.

A *Szegedi Egyetem* című lap 1979. szeptember 11-i száma beszámol a főiskola fennállásának 50. évfordulójára szervezett díszünnepségről. A részletes ismertetőt a gyakorlóiskola kitüntetett dolgozóinak névsora követte. Kiváló Munkáért kitüntetést Csillik László igazgatóhelyettes vehetett át. Büszke volt e címre, de a legjobban az hatotta meg, ha egykori tanítványaival találkozhatott, akik meleg szívvel emlékeztek óráira.

Csillik Laci bácsi az iskolai sakkélet egyik oszlopos tagja volt. A *Szabad Föld* című hetilap hirdetett országos sakkfeladvány versenyt, melyen a gyakorlós diákok kiemelkedő eredménye mellett, a tanári csapat: Csillik László, Galiba Ferenc, Kozma Gyula és Péter László elnyerték az országos sakk-kupát, melyet a gyakorlóiskolában adtak át a szervezők (Veszprémi 1979: 188).

20 SZABAD FÖLD 1982. ÁPRILIS 11.

SPORT

SAKK SZABAD FÖLD KUPA

A tízéves Bezdán Tibi vette át a serleget

Mi minden kelet egy nagymagvú sikeres sakktársaság bizonyításához kell éppen megfelelő szakiszerzőkérdésnek, mint a szerzőknek. Kell egy két-három évvel fiatalabb csapat, akik farsadhatatlan és mindig megalapozott az előadások, szervezők és rendezőkérdés versenyre lépnek. Kell hozzá olyan technikai feladat, amit minden megtehetnek a versenyből hátrékké. Kifáradhatatlan. Az olvasó már sejt, hogy a feladatunknak nemcsak előadásán, hanem rajza és az előadások, a Szakk Szabad Föld Kupa ajándékajándék természetű versenyén van szó.

A szerzőkkel kapcsolatban elég példát is a már megírt, ismeretelméleti verseny, Balthova, Marthoz, János és Péter után most a Péter megyei Karlovák vállalt, jövőre pedig — ahogy Péter József a csapatkészség KISZ-bizottság tisztségbe jelöltük — Jánosai folytatja a sor. De most az eredmények.

Döntő kérdésekben bővebben a verseny, ezek a Zserovákak. Néhány csapat is fényesedett. Legnagyobb eredményt, továbbá Gábor FIDR...

H. Brigitta. Tehetség, fűrésze a tálalás, csak lehetősége, az őt is tudás. A legjobb résztvevő művészek: Hegyess, Bezdán Tibi, aki farsadhatatlan az előadások, szervezők, rendezőkérdés, mint a legjobb II. osztályú minőség. Érdemes a szerzőkkel kapcsolatban. A 12 éves koros csapatot legelőször mondja, hogy találkozókat fűrésze. Mire az, hiszen jó esetben van. Mert az ismereti Gyula Péter, a farsadhatatlan elnök, dr. Zsófia Jenő, a péter...

Birkás két gólt lőtt

A múlt hét hónapján eldől már, hogy a Magyar Labdarúgó Szövetségű Kupa az idén szerkesztő NB II-es csapatok, pedig az NBTC-III csapatok már a legjobb egykori csapatok. A hokifutballok, csapott versenyzők rendezték az előadásán, 118 csapatok közöttük. A Vidékek aranyérmű, míg pedig igen színvonalas mérkőzés.

A múlt hét hónapján eldől majd, hogy a Magyar Labdarúgó Szövetségű Kupa az idén szerkesztő NB II-es csapatok, pedig az NBTC-III csapatok már a legjobb egykori csapatok. A hokifutballok, csapott versenyzők rendezték az előadásán, 118 csapatok közöttük. A Vidékek aranyérmű, míg pedig igen színvonalas mérkőzés.

Győrben a megyei Zoltán Gyula Tiszteletdíját Péternek adták

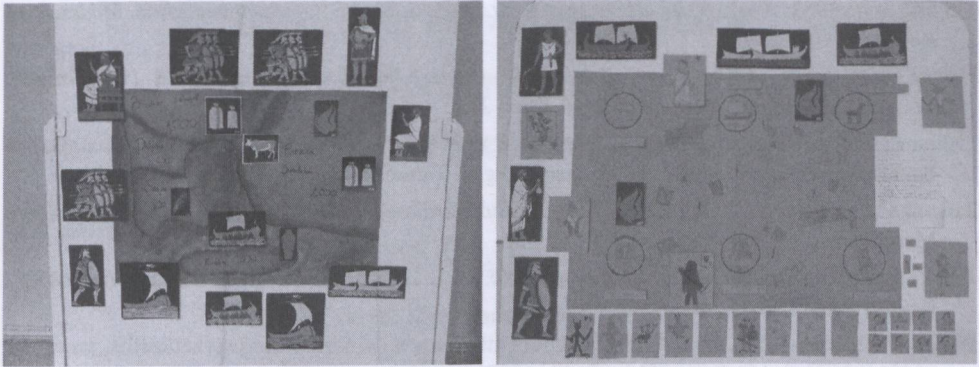
Bezdán Tibi

Abán Laci nagymesterjelöltek, csatlakozás mielőtt...

A Szabad Föld napilap 1982. április 11-i száma

Amikor Csillik tanár úr 2011-ben itt hagyott bennünket, egykori gyakorló hallgató tanítványa (Sulyok Erzsébet) sajátos szemléltetéseiivel fűszerezett óráira emlékezett vissza: „Applikáltunk. Szinte minden órán. Csillik László Tanár Úr már 40 évvel ezelőtt használta az interaktív táblát! Ma persze nem a mostani, mérgeződrága oktatási eszközt... Csak mágneses tábla volt a teremben, amire előbb színes krétával fölrajzoltuk a csata földrajzi helyét, hegyeket, vizeket, majd rátapasztottuk a spártaikat meg a perzsákat jelképező korongocskákat. Arra már nem emlékszem, vajon hogyan különböztettük meg Leonidász királyt, meg a nagy Dareiosz utódját, a hódító perzsa Xerxészt, csak arra, hogy a drámai, negyvenszeres perzsa túlerőt jól lehetett érzékeltetni és a thermopülai szorosban várakozó görögökről egyetlen pillantással meg lehetett állapítani: halálra vannak ítélve.” (Sulyok 2011)

A rajzolni kevésbé tudó tanárokat segítette az a szemléltető csomag, melynek az ódon szekrényekből előbukkant részeit én magam sem hagyom veszendőbe menni. Bizonyára még Csillik Laci bácsi is használta azokat. Ötödikes kisdíjakjainkkal változatos társasjátékokat készítettünk a megsárgult, görög-perzsa harcosokat ábrázoló kártyákból, mi is életre keltjük az ókor hőseit.

Tanulói munkák a 2017/18-as tanévből

Mocsai Zoltánné, korábbi történelem szakos kolléganőnk, aki egykoron gyakorlós kisdiák volt, majd gyakorló hallgató Laci bácsi kezei alatt, így emlékszik vissza: „A felsőtagozat meghatározó tanáregyénisége Csillik László tanár úr! Ő tanította a történelmet! A mai napig úgy emlékszem a nándorfehérvári csatára, a hős Dugovics Tituszra, ahogy azt – hihetetlen érzelmi gazdagsággal – Tőle hallottuk.” (Veszprémi 2004: 33) A tanár úr hatására jelentkezett történelem szakra, és ő is hívta ide kolléganőnket tanítani, nyugdíjba vonulásakor, s jelölte utódjául.

Dr. Szalókyiné Várkonyi Mária, ma már szintén nyugdíjas kolléganőnk emlékeiből: „Csillik László igazgatóhelyettesben egy igaz embert ismertem meg, aki sosem kérkedett tudásával, aki mindig közvetlen és derűs volt, s ha hozzám fordultam, nem nyugodott addig, míg segíteni nem tudott.” (Veszprémi 2004: 41) Valóban, ez jellemezte a tanár úr iskolai és iskolán túli létét. A jóakarát, a segítségnyújtás, a közvetlenség, a barátság. Segítséget nyújtott nekem is, akkor, több mint 20 évvel ezelőtt, az irattárban, ahová nyugdíjazása után irattárosnak hívta egykori hallgatója, dr. Békési Imre professzor, azzal a kitételrel, ha azt nem tartaná rangon alulinak. Nem tartotta, és még éveken keresztül szorgos munkával segítette a főiskola dolgozóit, kutatóit, hallgatóit.

Irodalom

- Az ellenforradalom 12 napja a Ped. Főisk. gyak. ált. iskolájában.* (Kelemen–Kovács–Süli) Gépirat é. n.
- Bácsi János (szerk.) 1998: *Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Gyakorló Általános Iskolája Emlékkönyve 1998.* Szeged: Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó.
- Csillik László 1962: A magyarázó rajzok szerepe az általános iskolai történelemtanításban. *Módszertani Közlemények*, 3. 71–78.

- Csillik László 1963: A rajzos táblavázlat szerepe az általános iskolai történelemtanításban. *Módszertani Közlemények*, 1. 30–35.
- Csillik László (szerk.) 1998: *A Szegedi Állami Tanítóképző Intézet emlékkönyve 1948–1963*. Szeged: Szegedi Tanítóképzőt Végzetek Baráti Köre. 276.
- Csillik László – Gácsér József (összeáll. és szerk.) 1994: *A Szegedi Királyi Katholikus Tanítóképző Intézet Emlékkönyve 1944–1994*. Szeged: Szegedi Tanítóképzőt Végzetek Baráti Köre.
- Jancsák Csaba 2016: *Az 1956-os Forradalom indítószikrája – A szegedi MEFESZ*. Szeged: Belvedere Meridionale.
- Péter László é. n.: *Misszió. Bálint Sándor, a nevelő*. URL: https://mno.hu/migr_1834/misszio-564137. [Utolsó letöltés: 2019. 02. 27.]
- Sulyok Erzsébet 2011: *Csillik Tanár Úr*. URL: http://www.delmagyar.hu/jegyzet/csillik_tanar_ur/2230167/. [Utolsó letöltés: 2019. 02. 27.]
- Szabad Föld napilap*, 1982. április 11.
- Dr. Veszprémi László (szerk.) 1979: *Gyakorlóiskolánk fél évszázados pedagógiai törekvései 1929–1979*. Szeged: A Juhász Gyula Tanárképző Főiskola 1. sz. Gyakorló Általános Iskolája. 90–98.
- Dr. Veszprémi László (szerk.) 2004: *75 éves a Szegedi Gyakorló Polgári és a Gyakorló Általános iskola 1929–2004*. Szeged: Juhász Gyula Tanárképző Főiskola. 15–17.

Memories of László Csillik

László Csillik used to be the history teacher of previous Practice School at Juhász Gyula Teacher Training college. He has spent his career there as an outstanding, acknowledged personality. He has taught, educated and gave advice to thousands of students. We cite from his curriculum vitae and colleagues' recollections. We express appreciation for his pedagogical, methodological, scientific work and human greatness.